

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 4.—
Pe 1/2 an c. 2.—
pentru
România și Strelnatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fill. —

Olteanul

INSERTIUNI:

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Director: DR. IOAN ȘENCHEA.

Apare Duminică.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA:
Făgăraș, strada Csáky Nr. 3.

Revizuirea legii de penziune a învățătorilor.

E lucru vechiu și știut de toți, că legea de penziune a învățătorilor, dela școalele elementare din întreaga țară s'a creat în anul 1875.

Articolul XXXII. al acestei legi conține 43 de §§-i.

Încă dela alcătuirea legii, autoritățile noastre superioare bisericești, ca susținătoare de școli, au încercat cu tot de-adinsul, ca pe învățătorii noștri confesionali să-i scoată afară din amalganul (amestecătura) pus în topitoarea ce le prezicea istovirea.

Întreprinsau toți pașii necesari, dat'au și garanție că sa vor îngriji de învățătorii lor, le vor crea fond separat — bună-oară cum aveau cei dela școalele grănițarești — dar totul a fost în zădar! Stăpânitorii noștri de pe atunci, ca și cei de azi, prea puțin s'au gândit să ia în seamă cererea dreaptă a autorităților noastre bisericești; ba încă ce e mai mult, au constrâns și contopit și pe învățătorii școalelor grănițarești cu fondurile lor cu tot, în fondul regnicolar al țării.

Dar, să analizăm puțin artic. de lege XXXII. din chestiune. În §-ul 7. punct 1, să asigură pe seama fie-căru, învățător suma de 300 fl. (600 cor.). La primire fie-care învățător e dator a solvi odată pentru totdeauna 50%, va să zică 150 fl. (300 cor.) și anual (cât timp servește) 2% 6 fl. (12 cor.)

Să nu uităm însă, că fie-care biserică confesională din țara întreagă, care susține școală, plătește anual 24 cor.; ba până eri, alaltă eri s'a plătit și de fie-care elev 30 fill. Deci nu-i mirare, că fondul regnicolar de penziune învățătoresc a ajuns la zeci de milioane.

După legea existentă nu li se compută învățătorilor trecuți la penzie relut de cvartir, nici pentru lemne de încălzit, cea-ce până au fost în funcțiune le-au avut; ba aici în comitatul Făgărașului li-s'a detras și dreptul de la alegerile congregaționale și de deputat!

Nu mai amintesc cum să face penzionarea; cu ce măsură să măsură bieților noștri învățători români: N'e încă în vie memorie penzionarea cu droaia de pe timpul erei făimosului insp. de școale Szabó Elemér!

Deci să nu ne prindă mirarea, când vedem că învățătorii din întreaga țară nu mai pot sta nepăsători, căci cu tot dreptul nu mai pot învinge greul zilei de azi, și deci să mișcă dela un colț de țară, până la celalalt, cerând sus și tare **revizuirea legii de penziune.**

Ar fi și timpul, ca să se facă odată ceva și pe sama învățătorilor penzionați; căci la cei în funcțiune — după cum și îmerită — li-sa îmbunătățit întru câțva starea, iar pe urmă acestei îmbunătățiri se vor bucura la timp și de o penziune mai bună.

Cu mult mai rău stau învățătorii pensionați înainte de 1913 și 1907, dar apoi ce să zicem de cei penzionați și mai înainte?! Cum oare își pot susține familiile — în unele cazuri din câte 8—10 membrii —? Cănp penziunea li e de 1, 2—300 fl., rar peste 400 fl. (800 cor.)

Ți-se sfășie inima de durere, când întâlnești un asemenea învățătoriu penzionat! Cel dintâi oftat al lui este:

„Domnule, am servit până mai ieri-alaltăieri aproape 40 de ani și am fost pus în penzie cu de-a musai! — Capăt lunar câteva zeci de coroane, dar bine să-ți însemni, nu suta; alta avere nu am, decât 7—9 copii, toți minoreni și ne apți încă de câștig!”

Să aibi inimă de piatră și trebuie să se înmăne, la auzul și văzul acestui dureros oftat!

Ar fi timpul să se schimbe acum și legea cea destul de veche de 39 de ani, după timpurile și împrejurările vieții și stărilor de acum, căci vedem că altele legi și ordinațiuni să schimbă, fără ca să fie reclamate de cineva.

Dacă învățătorii penzionați, fără

deosebire vor fi la culmea chemărilor, să vor ști însufleți de cauza lor dreaptă — de ce nu ne îndoim — se vor grupa în jurul celor ce-i chiamă la luptă pentru izbândirea cauzei lor, succesul le va fi asignat. Să nu uite învățătorii penzionați ce a zis și cum a învățat dascălul dascălilor Mântuitorul Isus Christos: „Căutați și veți afla, bateți și vi să va deschide, cereți și vi să va da voauă.” Sus inimile!

**

Fiind foaia noastră „Olteanul”, chemată să apere interesele tuturor celor năcăjiți și amăriți, mai ales din Țara Oltului, cu plăcere ne împlinim datorința și față de învățătorii penzionați și deci bucurosi le deschidem coloanele foaiei noastre, încuragându-i și îmbărbătându-i la muncă pentru dobândirea drepturilor, ce li-sa compete.

Rugăm și pe celelalte ziare naționale române, ca să ia cauza dreaptă a învățătorilor penzionați în apărare.

Redacția.

O scrisoare deschisă.

Cătră învățătorii români pensionați până la 1913.

Fraților Colegi!

Toată lumea țipă și să vaietă în urma greutăților traiului de azi. Chiar și cocșii, pandurii, servitorii oficiilor publice, dapoî Pedelii școalelor de toate categoriile, pe întrecute cer pentru ușurarea traiului, să li se mărească lefurile și să li se urce pensiunile; și nu fără succes, căci eată vedem cum învățătorilor în activitate — după merit — li sa ameliorat situația, dapoî încă celorlalți funcționari și până chiar și veduvelor de panduri din 1 Ianuarie 1913, li s'a urcat penziunea.

Așa de ex. văduva A. M. din Făgăraș, al cărei bărbat a fost pandur 10—12 ani și căpăta 12 cor. pensie lunară, azi capătă 20 cor. lunar, pe când văduva de învățător tot din

Făgăraș, M. R. al cărei bărbat a servit aproape 40 de ani, dar s'a pensionat înainte de 1907, și a răposat în 1910. Zic sârmana văduvă capată azi pensie lunară numai 24 cor.!!! Voi aminti încă un caz: Colegul nostru din Felmer, Ioan Șolca, după aproape 40 de ani de serviciu, — bine înțeles, pensionat cu deamusa... înainte de 1907 — are pensie anuală 240 cor.!! pe când învățtoarea tot din Făgăraș Botta Anna, pensionată în toamna trecută 1913 are pensie de 4772 cor.!!

Aș putea să mai amintesc asemenea cazuri, dar cred că sunt cunoscute iubitorilor colegi; și cece să întâmplat mai ales cu noi învățătorii din comitatul Făgărașului, — bătuși de Dumnezeu sub oblăduirea faimosului Szabó Elemér — nu cred să se mai fi întâmplat în alt comitat! Dovadă: în comitatul Făgărașului suntem azi nu mai puțini ca 50 învățători și 20 văduve de învățători pensionați, dintre cari unii ca George Buca din Rucăr, băeat tinăr abia trecut de 30 de ani, dar înzadar! Dl Szabó Elemér la trimmes la penzie, căci nu-i făcea pe plac!

La toate acestea oare ce am făcut noi învăț. rom. pensionați în interesul nostru propriu și al familiilor noastre numeroase, ajunse acușia pe drumuri? Răspunsul: Nimic! absolut nimic! ne-am dat legați de mâni și de picioare! Am așteptat — vorba românului — ca alții să ne scoată castanele din foc! Și ce vedem! Iată iubitorii noștri Colegi din comitatul Trencsén, sprijiniți și încurajați de Colegii pensionați și — în activitate încă — din comitatul Heves, ne aprind felinariul! și ne chiamă la olaltă ca să cerem și noi în ciasul al doisprăzecelea ce e al nostru, ce ni se compete: „Urcarea modestei noastre pensiuni, despăgubirea chiriei de locuit și bilet de jumătate pe calea ferată”.

Sus amintiți colegi în frunte cu veteranul Kis Mihály învăț. pens. în Trencsén, prin hârtia dela 10 Noemvrie 1913 ne roagă și rețearcă, ca din fiecare comitat să se înainteze la Inalt. Ministru de culte, cerere în numele tuturor învăț. din comitat în acest scop, ba ne trimite chiar și formulari de rugare și toate invitațiunile de lipsă. Nu știu întrucât vor fi dat ascultare rugărei din chestie iubitorii colegii din alte comitate, noi însă învăț. rom. pensionați din comit. Făgărașului îndată după primirea invitației ne-am întrunit în ședință în 2 Decemvrie 1913 am luat concluz și în 19 Decemvrie am și înaintat două rugări la Inaltul Ministru de culte și a nume; una din partea învăț. pens. de-

la școalele comunale, și una din partea învățătorilor dela școalele confessionale.

În scrisoarea sa din 28 Ianuarie a. e. colegul Kis Mihály — sufletul mișcării — ne comunică că sau așternut până atunci din 36 comitate 50 rugări, însă din comitatele: Brașov, Sibiu, Târnava mare, Târnava mică, Alba de jos, Udorheiu și Treiscaune, — necunoscând nici un nume de învățător pensionat și neputându-se adresa cu rugare — nu sau înaintat încă rugări la locul competent.

Ar fi de regretabil când s'ar afla între noi colegii suferinzi și renitenți, să nu uităm însă cum ne chiamă colegii noștri din slovacime — striviți și strămtorați ca și noi — Kis Mihály, Szendrey Nándor și Brzoboháty János în scrisoarea lor dela Septemvrie 1913: — „fel tehát kedves testvéreink! sorkozzunk!”

Glasul lor nu e glas de „Sirenă” ci e glasul nostru al tuturor învățătorilor pensionați, din iubita noastră țară, cari trăim sub ruginita lege din 1875 și pentru a cărei învoire trebuie, — acum mai mult ca totdeauna — să luptăm dela cel dintâiu pân' la cel din urmă cerând **revizuirea ei**.

Scriitorul acestor rânduri am aflat cu cale a mă adresa cu aceasta scrisoare către toți iubitorii colegi pensionați din întreaga țară și special către cei din comitatele: Brașov, Sibiu, Târnava mare și mică, Udorheiu și Treiscaune rugându-i ca: cât mai curând să grăbească cu așternerea acestor fel de rugări*) la Inaltul Ministru de culte, ear după așternere să avizeze îndată pe colegul nostru Kis Mihály învăț. pens. în Trencsén, care are în mâna-i toată afacerea. E timpul suprem să ne arătăm vrednici de cece merităm. Sus inimile! Unul ca unul să ne grupăm în jurul fraților slovaci, cari ne chiamă la luptă pentru dobândirea dreptului ce ni să compete**).

Cu onoare și salutare colegială.
Făgăraș, luna Febr. 1914.

Andrieu Stroia,
învăț. pensionat.

Serbarea soc. „Carpați”.

București, 24 Ian. 1914.

Asistența. — Discursurile. — Telegrama către d. N. Filipescu.

Societatea »Carpați« sărbătorind a 32-a aniversare care concide cu 24 Ianuarie, aniversării Unirii Principatelor, prin un banchet, care au avut loc în sala de cristal a

*) Subscrierul sunt gata a trimite ori și cărui coleg formular de rugare precum și invitațiunile de lipsă.

**) Rog respectuos toate zările noastre cari în la ameliorarea soartei noastre a preste 5 mii învăț. pensionați să binevoiască a publica aceasta scrisoare.

Restaurantului Iordache, la care au luat parte un număr însemnat dintre cei mai de frunte membri ai ei.

A prezidat dl. Ion Țetzu. La banchet au luat parte d-nii I. Țetzu, Ion Baboceanu Droce, vice-președinte, George Căciulescu, Ion Mihalcea, George Bedițeanu, Ion Bedițeanu, N. Lupan, Ion Martinescu, Nic. Mircea, D. Furnică, Ștefan Ardelean, Ștef. Bratu, Iosif Grancea, Const. Moșil, Bogdan Duică, Ion Stinghe, Luca Rusu, Ion Oancea, Romulus Avram, Horia Lupan, Miron Ciucianu, Mircea Lupan, Dumitru Perșinar, dr. Dreuttel, Cătăraș, etc. etc.

La șampanie au luat cuvântul, rostind înflăcărâte cuvântări d-nii Ion Țetzu, Bogdan-Duică, secretarul general al *Ligei Culturale*, d. Mihalcea Vrânceanu și d. Martinovici.

Oratorii în cuvinte pline de un sentiment de înalt și luminat patriotism, au arătat ce rol covârșitor are în procesul de secole dintre români și unguri, societatea *Carpații*.

Cu aclamațiuni frenetice s'a admis propunerea d-lui Bogdan Duică de a se aduce omagii d-lui Nicolae Filipescu pentru marile servicii pe care le a adus prin interviul d-sale, cauzei românilor din Ungaria.

*

Cu aceasta ocazie s'a trimis o telegramă D-lui Nicu Filipescu de cuprinsul următor:

D-lui Nicolae Filipescu

Loco

Societatea Carpați întrunită la serbarea zilei de 24 Ianuarie, vă trimite cele mai recunoscătoare mulțumiri, pentru româneasca intervenire în seculara luptă dintre frații de peste munți și dușmanii lor.

Telegrama a fost semnată de urătorii Dni:

(ss) Domnu Ioan Țetzu președinte, Bogdan Duică, G. Căciulescu, G. Bedițeanu, D. Z. Furnică, I. Baboceanu-Droce, I. Bedițeanu, Stinghe, Miron Ciucianu, I. Martinescu, N. Lupan, Mircea Lupan, Horia Lupan, Dr. Dreuttel, Mihalcea-Vrânceanu, Ștefan Ardeleanu, Iosif Grancea, Luca Rusu, Nicolae Mircea, Emilian Bratu, Dumitru Perșunariu etc. etc.

La telegramă Dnul Filipescu a răspuns prin o scrisoare:

Domnule președinte,

Primind prea mult măgulitoarea depeșă ce-mi trimiteți din partea soc. „Carpați” țin ca să nu vedeți în mulțumirile ce vă rog să transmiteți membrilor societății împlinirea unei simple formalități de curtenie.

Mi-ați pricinuit una din cele mai mari bucurii ce am resimțit vre-odată și voiu păstra depeșă d voastră ca cel mai mândru prilej de fală a vieții mele publice.

Primiți vă rog expresiunea celor mai frățești sentimente.

N. FILIPESCU.

*

D. Baboceanu-Droce, vice-președinte al societății toastând pentru presă, o roagă să comunice și presei române din Ardeal, româneasca manifestare a societății *Carpați*.

A răspuns d. I. Scurtu, închinând pentru armata română.

*

Maiestatea Sa Regele României Carol I, a binevoit a conferi „medalia de aur clasa I, 2” pentru Bărbăție și credințe, D-lui Ion Baboeanu-Droe profesor în București.

(Din partea noastră asemenea ne bucurăm pentru aceasta bine meritată distincție, dorim d-lui profesor Baboeanu-Droe să trăiască la mulți ani! și decurând alta distincție dnpă ea, Red.)

Un membru al Soc. „Carpații”.

Sărbătorirea dlui Alex. Ciurcu.

Prietinii și admiratorii dlui Alex. Ciurcu cunoscutul și apreciatul ziarist bucureștean au hotărât să sărbătorească printr'un banchet dat în 29 Ian. v. aniversarea de 60 ani a distinsului ziarist.

„Asociația generală a presei Române”, cu datul de 25 Ianuarie a. e. a trimis redacției noastre următoarea invitație:

Stimate Confrate! Membrii Asociației Presei române împreună cu prietenii și admiratorii, D-lui Alex. Ciurcu vor sărbători, Miercuri în 29 Ian. st. v. printr'un banchet, aniversarea de 60 de ani a distinsului nostru confrate, care este decanul presei noastre și în același timp președinte al „Asociației Generale a Presei române”.

Am fi foarte măguliți dacă ar lua parte la această serbare și reprezentanții presei române și de peste Carpați, fie prin prezența lor, fie prin orice altă manifestație.

Primiți, mă rog, stimate confrate, încredințarea simțimentelor mele de sinceră confraternitate. Secretarul general, al „Asociației Generale a Presei române”, G. Voina. La banchetul ce s'a ținut în onoarea distinsului bărbat Al. Ciurcu, care a împlinit 60 ani din viață, au participat numeroși gazetari și bărbăți politici, cari au sărbătorit prin frumoase discursuri activitatea politică și publicistică a dlui Ciurcu. La adresa jubilantului au sosit numeroase telegrame de felicitare din țară și din străinătate.

Adresăm și noi, cele mai adânc simțite urări de bine vrednicului sărbătorit.

Scrisoare din București.

(Dela corespondentul nostru).

Ce-i la noi.

Până mai acum câteva zile — grădina Sfântului Gheorghe din București care este locul de staționare a țăranilor Transilvăneni în special — care caută serviciuri, — era goală. Nu vedeai decât câte un trecător cu pași grăbiți și cu capul sgulit, vârat aproape între umeri, din cauza gerului ce să lăsase în timpul din urmă. Tot din cauza aceasta bieții oameni din partea noastră, nu să mai arătau prin grădină, preferau mai bine să mănânce o bucată de pâine toată ziua prin câte un culcuș găsit, cu mare greutate, la câte un prietin, sau rudă, care are serviciu bun — sau bând câte o litră (fărtar) de țuică la vre-o cârciumă din vecinătatea grădinii — acum de vre-o câteva zile încoace s'a înmuat mult gerul și soarele a început să și reverse cu mai multă blândețe razele binefăcătoare. Odată cu schimbarea aceasta — și grădina a luat o altă înfățișare — nu mai este pustie — ci grupuri grupuri de Ungreni (cum le zic Bucureștenii la ai noștri) stau împrăștiați ici colo și discută mai mult de pe acasă — de cât de ce i-ar interesa pe aici. Cei mai ti-

neri se mai aleargă unii pe alții — să mai aleargă de câte un trecător mai ales dacă-i femeie și de care crede că să poate — că apoi să se adune iar grămadă în jurul vreunei coconițe care e în căutare după un rândas la bucătărie sau jupâneasă în casă. Am obiceiul să trec de multe ori prin grădina asta a Sfântului Gheorghe și să privesc cu luare aminte la acești oameni aproape ne interesați de nimic, ce ar trebui să-i intereseze. Și întrecându-mă m'am o-bicinuit să văz regulat acolo câteva ființe care și ele la rândul lor s'au o-bicinuit de multă vreme cu frământarea petrișului din grădină și cu tōcirea pardoselii din jurul ei. Din aceștia fac parte — haimanalele — de numire ce le-au dat-o cei care se țin de serviciu — din cauză ca aceștia atât bărbăți cât și femei se schimbă stăpânul ca cocoana bogată rochiile — Cândă vezi sunt fără stăpân ne-mai gândindu-se nici la ce a lăsat acasă, dacă a avut ceva, și ne-având nici aici vre-un scop ca orice om cu judecată bună.

Sărmani oameni de pe la noi — prigoniți din toate părțile de pe acolo — trec aici în România cu speranță că prin munca lor cinstită să adune ceva că apoi iarăși să se reîntoarcă la casa lor, care le înghite din greu sporul adunat, fără să le procure o cât de mică clipă dulce și senină a vieții — rămânând vecinic aceeași viață sbuciumată și plină de ne-ajunsuri. — Iar o bună parte din ei își pierd timpul zadarnic pe aici — lăsând în risipă și puținul ce-l mai au pe acolo.

Bucureșteni, mai ales bogătași — sunt alarmați de teama unor tâlhari la modă ce s'au svârșit acum câteva zile, și ce se mai repetă din când în când — fără ca bandiți să poată fi prinși — cu toate că de atunci și până acum întreaga poliție a capitalei se ocupă numai cu căutarea lor.

E vorba de niște pungași boeri — adevăți îmbrăcați boerește — ce intră bine înțeles tot prin case boerești — numai atât că ei să prezintă mășcați pe față și cu revolvere în mâni — rugând pe cei din casă să nu facă zgomot, și să le dea bani căci ei nu voesc alt ceva. Dacă boeri nu voesc a le da — atunci bandiții îi leagă fețele — și apoi în cea mai mare liniște scotocesc pe acolo pe unde cred că ar fi banii puși — iar după ce cred că au terminat pleacă așa pe cum au venit. Bună meserie n'ai ce zice, dar e cu puțină frică, fiind că e la mijloc poliția care aleargă nebună în toate părțile fără nici un rezultat. E de știut că moda asta de hoție este introdusă în București de reprezentațiile de cinematografe — ce au arătat de multe ori felul de a lucra a bandiților americani și a celor din Londra și Paris — și cum Românii sunt lesne imitatori la orice este nou — era de așteptat ca și pe aceasta să o imiteze.

Agricultură.

Ziarul universul relatează într'un articol — observațiunile unui inginer agricol belgian asupra culturii pământului din România. Mai pe scurt spune că plugarul român e cam fatalist. Il auzi zicând după ce a brăzdat pământul: »Dumnezeu să facă ce mai e de făcut». Dar producția ce o dă acum pământul il fac și'l va face să simtă din ce în ce mai mult că trebuie să și schim-

be felul de al cultiva, trebuind să se plece înaintea vechiului proverb: »Ajută-te și Dumnezeu te va ajuta» și acest lucru socotit la drept, după cum lucrează țăranul din România, pământul — este o constatare din cele mai justificate. De oare ce eu cunosc de aproape felul cum să lucrează pământul în România atât cel al proprietarului mare cât și a celui mic, într'un Nr. viitor al Olteanului voi face o expunere de comparație între cultivarea pământului de către țăranul din România și cel din Transilvania, fiind că la cultivarea pământului nostru am lucrat și eu.

Turcia a primit o notă dela puterile europene prin care-i se spune că va trebui să fie socoteală de hotărârea lor asupra insulelor ce Turcia le cere Greciei și pentru care au intrat din nou în conflict de războiu. Până acum nu se știe încă hotărârea puterilor, și iarăși Turcia va primi aceasta hotărâre — cu toate acestea se spune că războiul nu se va mai face din cauză că România va ținea cu orice preț ca tratatul de pace încheiat la București, să fie respectat cu sfințenie, de toți aceia ce au fost prezentați la încheierea lui.

București 22/I 1914

George C. Hobeanu.

Dela Reuniunea femeilor române din Făgăraș și jur.

Convocare.

Reuniunea femeilor române din Făgăraș și jur conform §-lui X. din Statute își va ținea adunarea generală ordinară Duminică în 1 Martie st. n. a. c. la oarele 3 d. a. în sala școalei gr. cat. locale cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea ședinței.
2. Constatarea membrilor prezente.
3. Raportul comitetului și al casierei.
4. Censurarea acestor rapoarte prin o comisiune din sânul său, conform §-lui IX. lit. c.
5. Satorirea bugetului anului 1914, prezentat de comitet, în ședința dela 8 Februarie st. n. a. c.
6. Iuscrierea membrilor nouă.
7. Satorirea tinerei adunări generale proxime conform §-lui X. din Statute.
8. Eventuale propuneri.
9. Inchiderea ședinței.

La acasta adunare să invite a participa P. T. membre, bărbăți de consiliu, precum și alți binevoitori și sprijinitori ai cauzei.

Făgăraș, la 8 Februarie 1914.

Lucreția Dr. Micu
președintă.

Andrei Stroiă
secretar.

NOUTĂȚI.

— Administrațional. *Rugăm pe stimați abonați, să binevoiască a-și reînnoi abonamentele, ca să nu rămână în restanță ca în trecut, și cari sunt în restanță cu abonamentele din anii trecuți să și achite datoriile. Susținerea foalei noastre este avizată și rezimată numai pe abonați, nu se poate susține fără abonamente plătite. Așa credem că destul de indulgenți am fost în aș-*

teptarea de până acum, mai mult nu mai putem aştepta. După atâtea rugări şi provocări, suntem siliţi a face paşi prin judecătoria competentă, şi nu are a ce supăra nici un restanţier, deoarece greutăţile zilnice ne silesc a recurge şi pe calea aceasta. După cum iubiţii noştri cetitori a putut lua la cunoştinţă, încă din nrul trecut al foaiei, că avem de furcă cu procesul de presă al foaiei noastre, care reclamă multe spese.

Redacţia şi Administraţia
foaiei „OLTEANUL“

— **A V-a adunare generală ordinară** a „Reuniunii de înmormântare din districtul protopopesc gr. cat. al Sibiului“, conform convocatorului publicat, s'a ținut Duminecă în 8 Febr. în localul şcolii populare române gr. cat. din Sibiu sub presiul directorului Iuliu Bardosy. Raţionul acestei reuniuni a fost censurat şi examinat din partea comisiei de trei în persoane: Nicolau Togan, Dr. Lucian Balint şi Ioan Balu, dându-i cassarului Rom. Botezan absolutul pe anul 1913. Aceasta însoţire cu capetul anului 1913 număra 1379 membrii, la intratele şi eşitele anului, aflăm 12621 95 cor. Cazuri de moarte s'a ivit în decursul anului 76 după cari s'a plătit moştenitorilor legali ai membrilor răposai considerabila sumă de 9206 cor. drept ajutoare statutare. Reuniunea dispunea cu 31 Dec. 1913 de un fond efectiv de ajutorare de cor. 6850'38 şi de un fond de rezervă de binefacere cor. 1494'03 plasate la institutele „Albina“ în Sibiu şi „Patria“ în Blaj. Avera totală a reuniunii se ridică la peste 20'000 cor. Iată o cooperativă, care onorează pe cei ce au înfiinţat-o şi pe cei ce concuă la prosperarea ei, şi care pe lângă puţină contribuţie materială este un izvor nesecat de ajutorinţă pentru tii poporului nostru în celea mai grele momente. Numai de s'ar pătrunde toţi conducătorii satelor noastre, preoţii şi învăţătorii de importanţa

şi binefacerile unei astfel de tovărăşii şi ar face să înţeleagă şi masele mai largi ale poporului lucrul acesta. Membrii sunt împărţiţi în 4 secţii. Cu primirea de membrii noi sunt încredinţaţi: directorul Iuliu Bardosy şi cassarul Romul Botezan în Sibiu.

Raportor.

— **Reuniunea română de gimnastică şi cântări**, va da un mare concert Mercuri în 5 18 Febr. 1914 în sala Redutei cu preţiosul concurs al dnelor Lucia Cosma, Ana Dr. Herariu, al d-lui George Folescu şi al capitalei oraşului, augmentată cu mai mulţi iubitori de artă. Dirigent d-l G. Dima profesor de muzică în Braşov.

— **In limba moldovenească.** Duminecă trecută a fost o bucurie şi o însufleţire de nedescris pretutindenea în Basarabia pentru că s'a oficiat, după cum anunţe ziarul din Bucureşti, pentru prima oră liturgia în limba română, sau cum zic Basarabienii, în limba moldovenească, în toate bisericile din Basarabia. Ea e introdusă acum ca obligatoare. Stăpânirea a luat apoi măsuri, ca în Chişineu să se înfiinţeze un seminar românesc, pentru a creşte preoţii români pe seama satelor din Basarabia.

— **O puternică ciocnire de trenuri** a avut loc Duminecă seară în gara Braşov. Acceleratul de Arad, care soseşte în Braşov seara la 11 oare, s'a ciocnit cu un tren personal care, plecase din gara Braşov spre Zărneşti.

Toate vagoanele personalului au fost sfărâmate, iar dintre vagoanele acceleratului a fost distrus vagonul poştal care urma după maşină. Tenderul acceleratului a fost împins cu o violenţă atât de mare înapoi, încât a sfărâmat vagonul poştal şi a fost aruncat peste acesta. Din fericire se aflau puşini pasageri în trenul personal, aşa că dintre călători numai doi inşi au suferit răni mai uşoare. Tot cu răni de natură uşoară s'au ales şi 5 împiegaţi de tren. Fochistul trenului de persoane a fost transportat la spital într'o stare de tot gravă, 3—4 săptămâni nu va putea părăsi patul, iar meha-

nicul s'a ales cu braţul scrintit şi mai multe sgărieturi.

Ciocnirea s'a produs la vre-o 40—50 m. înainte de bifurcarea liniei ferate spre gara Bartolomei. Acceleratul, neobservând din cauza ceţii semnatul, care arăta că linia e închisă (personalul nu apucase încă pe linia Bartolomei) şi-a continuat drumul şi astfel la câţiva paşi de bifurcarea liniei s'a produs ciocnirea. În decursul nopţii şi Luni echipele trimise la faţa locului au dezvoltat o vie activitate pentru ridicarea sfărâmurilor, cari au întrerupt circulaţia. Anchetă, pentru stabilirea răspunderii sau pornit.

Bilanţul »Albinei« pe anul 1913.

După informaţiile »Rev. Econom.« bilanţul primului nostru aşezământ financiar, pe anul de gestiune expirat, s'a încheiat cu un beneficiu net de peste K 703,000, operând acest institut în anul trecut cu întreg capitalul de K. 6 milioane, deplin vărsat. Dividenda anului 1913 va fi, conform propunerii direcţiunii, de 8%, sau K 16 de cupon.

— **Rectificare.** Poeziile populare publicate în nrul trecut nu sunt culese de dl Valeriu Crişianu şi numai din greşală s'a publicat numele d-lui Crişianu ceea ce rectificăm cu plăcere şi ne cerem scuzele pentru aceasta regretabilă greşală. Red.

— **Capricile naturii.** Soţia lui Ioan Mocanu pazitor la calea ferată, pe linia dintre Conop şi Berzova, a născut o fetiţă careia îi lipseşte atât mâinile cât şi picioarele. În partea din dos a trunchiului are crescută din trunchiu numai talpa unui picior cu trei degete, iar la umărul stâng are patru degete. Capul şi trunchiul sunt bine dezvoltate, faţa curată şi sănătoasă. Să vadă semne de viaţă pe ea, pentru că suge şi doarme regulat.

— **Uriaşe izvoare de apă fierbînă în Munţii României.** Societatea de scos petrolu „Steaua Română“, făcând noue şi noue săpături în părţile muntoase ale ţării unde nădăjduieşte a afla izvoare de pe-

FATA.

PATRICIU A. CHIŞ.

Fata cu 5 peţitori şi servitorul.

Piesă teatrală-dramatică populară în 3 acte.

PERSONELE:

b. Ion, om bătrân.	Teodor	} peţitori.
l. Nuşa, femeia lui.	Gligor	
Elenuşa, fiica lor.	George	
Petru	Nicolae	
Florica	Florea	} servitorii b. Ion.
	Un poştas.	

Scena se petrece în casa lui badea Ion.

O odaie mobilată ţărăneşte, în fund o oglindă, icoane, la mijloc o masă încunjurată cu 4 scaune, lângă perete un saculeţ umplut, în fund şi de lături uşi, cea din fund duce la stradă.

Actul I.

După ridicarea cortinei.

Scena I.

(badea Ion şi lelea Nuşa.)

b. Ion. Tu muiere l, tu, acumă voriesc să-ţi spun ceva. Prin urmare, ştii şi tu, că ieri am fost la prietenul meu, la Simion şi îmi vorbeşte câte toate, că fata noastră-i aşa de frumoasă şi aşa-i place lui, că nu

este alta'n sat să-i placă aşa tare, şi oare ce zici tu, nu pentru-aceea mi-au amintit, pentru că ar' voi doară să-şi insoare feciorul? Doamne tu muiere, ce norocoşi am fi de l-am putea căpăta pe Toaderul lui şi pe lângă toate toatele, — cât sum de bătrân, — mi-aş face voie şi aş juca ca un ficior june, ori ce zici şi tu muiere, aşa-i că şi ţie ţar plăcea, de cumva ar fi aşa?

l. Nuşa. Ia'n taci omule, nu vorbi de aceste, eu nu ştiu ce-i cu tine, par'că eşti copil, ba au zis bine, cine a zis, că: „omul bătrân capătă mintea copilărească“, şi iată, şi tu eşti asemenea, că vorbeşti tot vorbe goale, cari nu se pot face. Cum cugeşti tu, să iee „bogătaşul pe fata săracului“, va să zic: Teodor pe fata noastră, că ştii tu destul de bine, că în lumea de azi, numai bogatul are drept, şi cum să iee el pe fata noastră?...

b. Ion. Ce proastă eşti tu muiere, tu zici că cum să o iee? Dar eu cum te-am luat pe tine?... că doar nici tu n'ai fost din oameni mai de gazdă, decât numai te-am ales de frumoasă, că doar unu-i fecior, când îşi pune ochii pe o fată frumoasă ca a noastră, nu-i trebuie avuţie, că doar eu sunt om bătrân acum şi totuşi îmi aduc aminte de Popa Năstăsie, când ne spunea seara la mai mulţi, zicând că: să nu

seama feciori la avuţie când vă însuraţi, decât numai la frumseţe, că ce folos dacă ve-ţi avea lumea întreagă — ne spunea popa — şi apoi, la mâncare, nu vă tigneşte de loc, dar dacă ţi-i femeie frumoasă, îi mai dai câte-o sărutare — ştii tu cum făceam noi, — îţi trece foamea. Şi zic zău, dacă nu ne spunea aşa!

l. Nuşa. Apoi de, bine, ce-au fost au trecut, dar dacă Teodor nu se va uita după frumseţe?

b. Ion. Ce vorbeşti?... că ce au fost au trecut! D'apoi eu dacă te-am plăcut pe tine, acumă la bătrâneţe să nu te mai plac? Sau să nu te sărut acum pentru că eşti bătrână? atunci ce sărăcia ta ai face? Apoi chiar aşa e şi Teodor, căci el îmi spusese că îi tare place de fata noastră, şi că a jucat-o Duminecă toată ziua numai pe ea, joc după joc, numai pe Elenuşa noastră...

l. Nuşa. Ce vorbeşti? A jucat-o la joc?

b. Ion. Da, tu muiere! a jucat-o toată ziua numai pe ia, doar tot satul îi plin că îi place lui Teodor de fata noastră, chiar venind acasă, auzii pe nişte babe bătrâne, cari ai cugeta că se nu mai vorbească de fete şi de feciori. Cu toate că nu m'au cunoscut. Zicea una, că: oare cum îi place lui Teodor de Elenuşa, că nu are avere şi pe

troleu, — a făcut de curând mari sfredeliri de probă la Filipeștii de Pădure (Moreni), — dar sonda (sfredelirea) No 10 a numitei societăți, a dat de ceva nou și curios: în loc să găsească țifeiu (păcură din care se limpește petroleul), au dat de izvoare de apă fiartă ce țîșnesc clocotind din adâncul pământului. Și iese apa dând ca 300 vagoane pe zi, făcând în izvorărea sa un zgomot asurzitor! Și nu se poate face nimic pentru a o opri.

— **Sufer de foame.** Nenorocirile anului trecut au atins în deosebi ținuturile sudice ale țării noastre și au adus la sapă de lemn, nu numai familii, ci și comune întregi. Mizeria se mărește de astădată și prin o iarnă lungă și geroasă, în care locuitorii nu găsesc de lucru nicăieri. Câteva comune de pe țărmurii Dunării de jos nu mai au nici bucătura de pâine zilnică. — **Mare lipsă domnește și în satele de pe la Hălmaș și Baia de Criș.** Autoritățile civile au cerut dela ministrul de agricultură să se trimită celor amenințați de foame bucate și alte ajutoare.

Cine merge la Budapesta. Cine are orice afacere în Budapesta să-i scrie dlui **L. Olariu**, funcționar în ministeriu. D-șă a deschis în Budapesta un birou de informații pentru Românii din provincie ca să-i scape din mâinile agenților jipuitori.

Cine vrea să-și cumpere motoare bune ori vre-o moară, ori alte mașini să-i ceară sfatul dlui Olariu. Cine are ceva de vânzare, cine are lipsă de un împrumut ieftin, cine are orice altă afacere în Budapesta, să-i scrie dlui Olariu, căci va fi îndreptat spre bine și va primi deslușiri corecte.

La dorință trimite gratuit planuri de mori, cataloage de motoare și alte mașini, Adresa: **L. Olariu**, Budapesta, II., Margitkört 11.

(1)

Foloasele curățeniei.

Cu cât un neam este mai civilizat cu atât se observă mai multă curățenie în

toate unghiurile gospodăriei lui, și din potrivă cu cât e mai sălbatec, cu atât domnește murdăria în toate; iar traiul lui se deosebește puțin de acela al animalului. Pentru omul cunoscător e destul să-și arunce ochii asupra curățeniei ca să-și facă o idee cu ce fel de neam de oameni are a face.

Pentru acest cuvânt și pentru altele pe cari le vom vedea mai la vale, trebuie să ne străduim ca simțul curățeniei să intre în sufletul fiecărui Român. Sărăcia nu e o rușine, când are mândria curățeniei, dar murdăria fie ea în bordeiul săracului, fie în palatul bogatului, este o rușine și încă o rușine de neam, de oarece dovedește lipsă de învățătură și civilizație. Curățenia trupului omului, ca și curățenia casei și a curții lui, nu este numai decât chestie de frumusețe, ci este trebuincioasă și încă foarte trebuincioasă sănătății omului.

Din necurătenie nasc cele mai multe boale, și ca să se înțeleagă mai bine lucrul ăsta, este destul să vă spun că: microbii, cari sunt cauza aproape tuturor boalelor, trăesc în necurătenie, ei se iau unii dela om la om, alții dela animale la om dar foarte mulți din ei se găsesc în aer și mai cu seamă în aerul nepriminit.

De aceea avem nevoie, pentru sănătatea noastră să respirăm totdeauna aer curat, și pentru ca aerul din casă să fie curat, e nevoie ca la fiecare odaie și în deosebi la odăile în care se șade toată ziua, precum și la acelea în care se doarme, să se poată deschide ferestrele iarna și vara, măcar câte un ceas dimineața și seara, căci după cum o mâncare bună și curată este dătătoare de sănătate, tot așa aerul pe care îl respirăm, dacă e curat și des primenit este dătător de sănătate și păzitor de boale.

Sunt multe la număr boalele pe care le putem căpăta dintr'un aer care nu e curat, cele mai de căpetenie însă, acela care fac cel mai mare rău omenirii sunt două: Scarlatina și oftica.

Cu cât vom primeni mai des aerul din odăi, deschizând ferestrele și lăsând să

intre ele soarele și gerul, cu atât vom fi mai feriți de a căpăta aceste două boale.

Din aer microbii dătători de boală cad și se așază pe pielea omului, în păr, în nas, în gură, unde cresc și se înmulțesc. Apoi la diferite împrejurări, cei din gură sunt înghițiți și trec în stomac; iar cei din nas intră în plămâni odată cu aerul răsuflat și dau boala.

Microbii se mai pot așeza din aer, în tocmai cum se așază praful și chiar odată cu dânsul pe hainele noastre și apoi de aceea trec în gură și în nas, dând iarăși boala.

Iată explicația pentru ce interesul sănătății și a păzei de boale, cere ca omul în deobște și mai cu seamă omul muncitor, care lucrează prin praf să se spele regulat în fiecare zi cu apă și cu săpun: pe mâini și pe obraz, într'un cuvânt pe toate părțile descoperite, și pe picioare, dacă umbra descult, pentru ca microbii cari s'au așezat în timpul zilei din aer, pe aceste părți să fie luați de apă și omorâți de săpun, iar omul păzit de boalele cari ar fi putut să nască din aceasta pricină.

Gura, pentru că printr'ansa trec de ale mâncării, din cari, particulele ce rămân printre dinți și prin diferite îndoituri dinlăuntru, fiind supuse putreziciunii, prezintă un vesnic pericol pentru sănătate, dacă nu este curată. Pentru aceea e bine și e nevoie ca în interesul sănătății să ne spălăm gura, cel puțin odată în zi, dimineața când ne spălăm și fața, dacă nu după fiecare mâncare, lund pe deget nițel săpun și frecându-ne dinții până în fundul gurei și apoi clătind de două ori trei ori gura cu apă; dacă nu vrem să întrebuițăm anume periute făcute pentru spălat de dinți.

E bine ca învățătorii prin școli și părinții să-și obișnuiască copiii cu curățenia încă de când sunt mici; să-și obișnuiască să-și spele gura dela vârsta de 3—4 ani, fiindcă după cum a spus-o Prințul Carol, într'un discurs prin care îndemna tineretul la exerciții, cari să le desvolte trupul și să-l împuternicească ca să poată răsbi cu ușu-

dincoala îi săracă. Și nu mult au lipsit de nu le-am dat pe spinare două cu palma, numai-că cu ceva mai îndărăt lucia doi de „hăi cu pene” își mi au fost teamă de ei, dar la's pe mine tu muiere (scuipă'n palmă) că n'o să scape ele de mâna mea vre-odată asta este adevărat muiere, și dacă nu te încrezi în mine, mai întreabămă încodată că bucuos îți spun.

I. Nuța. Eu nu cred asta, trebuie să chem pe Elenuța aicea, să o întreb pe ea. (Strigă) Elenuță! tu Elenuță! tu ia hai încoace!

b. Ion. (Aparte). Nu vei crede tu, nici când voiu fi eu mort, că atunci sunt mort de bunăseamă. (Elenuța intră).

Scena II.

(Cei de sus și Elenuța).

Elenuța. Sunt aicea mamă dragă! Pentruce mai chemat?

I. Nuța. Da uite ce-am auzit. . .

Elenuța (curioasă). Ce-ai auzit mamă dragă?

I. Nuța. Imi spune tatăl-tău, că a auzit, că Teodor a lui Simion te-a jucat toată ziua, Duminecă la joc. . .

Elenuța. Da, mamă dragă, m'a jucat numai pe mine toată ziua, și vre-ai doar să mă sfădești?

I. Nuța. Ba nici că gândesc la aceia draga mamei, numai nu-mi venea la socoteală vorbele tătâne-tău. (aparte.) Că știi tu, tatăl-tău s'alege când vorbește ceva adevărat.

b. Ion. Ha, ha, ha. Așa-i că nu mai crezut tu muiere. Acuma crezi?

I. Nuța. Apoi acuma, da, numai aceea nu o pricep, că cum țau vorbit ție Simion de acele, că. . . .

Elenuța. (Intrerupându-o) Doar-ai fost tată dragă acolo, la ei în povești?

b. Ion. Da, am fost draga tatei, și mi-a spus Teodor că vă sunteți dragi și că te-a jucat.

Elenuța. (Zimbînd). Și ce-a mai zis?

b. Ion. Alceva nu mi-a zis nimic, fără cred că va veni la noi în seara aceasta; tu draga tatei fă niște clătite ca să-l omenim și adă și vin să bem.

Elenuța. Da. (Cătră I. Nuța). Merg mamă să fac clătite?

I. Nuța. Cum să nu, draga mamei, dute și fă. . . și cerne făina prin sita cea deasă, ca să fie albe și cu gust bun.

Elenuța. Bine, mamă. (Iese).

b. Ion. Așa-i tu muiere, că copiii și sunt dragi unul altuia; acum dacă va veni Teodor astă-seară la noi, o să-l omenim bine. . și auzi tu muiere! — să vorbim cu el!

I. Nuța. Apoi vom vorbi noi, numai trebuie să-i spunem și la Elenuța, că uite, ea trebuie să vorbească mai tare și mai cu simț cătră el, știi tu — de nu țai uitat — cum îți vorbiam eu ție, când ne-am luat noi laolaltă.

b. Ion. Țu-ți gura tu muiere, că bine le știi croncâni, gândesc că le cetești din carte. Oare de ce nu mi-au dat mie D-zeu mintea ce o ai tu, că dintr'odată mă făceam popă. . . și din popă. . . și vlădică mă făceam.

I. Nuța. (Năcăjită). La ceți stă ție mintea omule!, mie atuncia mi-ar plăcea de tine, când cum e pe asta vreme, să veghezi de văcuță, pentrucă știi tu destul de bine, că Dumnezeu dă la om, dacă lucră și apoi de ce-și câștigă, să grijască bine.

b. Ion. Da, da, drept ai muiere, eu merg să grijesc vitele. Tu să stai puțin, că poate va veni Teodor. (Florica intră).

Scena III.

(Cei de sus și Florica).

Florica. (Intrând repede). Bade Ion! a venit un flăcău aici la mine în culină, care te caută pe d-ta, și mi-a zis că dacă ești aici, atunci să faci bine să vii până acolo.

Nuța. (Curioasă). Da nu știi că cine este? Nu-l cunosc?

rință prin greutate: *Dacă e greu de îndreptat lucrurile ce sunt, e ușor să începi bine cele ce trebuie să fie.*

Deprimerea copilului cu curățenia de mic, este o îndrumare în spre *cele ce trebuie să fie* în interesul sănătății lui și pentru dezvoltarea vigoarei neamului întreg.

Boalele, cari se iau pe gură sunt și ele multe la număr. Mai întâi sunt boale de dinți, cari aduc stricăciunea măselelor, slăbește (urâtește) fetele și flăcăii, îi face să sufere de durere și să ajungă nevolnici de tineri, ne mai fiind în stare să și mestece cum se cade îmbucătura, ca și bătrânii.

Printre celelalte boale mai grave cari se iau pe gură, prin înghițirea microbilor este holera, tifusul (ingorrea) și oftica la mațe. Sunt și altele, dar astea sunt cele mai de căpetenie. Pentru ca să fii ferit de ele trebuie să ai grije ca mâncarea, unealta cu care duci mâncarea la gură (lingură, pahar ulcică), mâna și gura ea însăși să fie curate. Tot așa trebuie să ne îngrijim și de curățenia celorlalte părți ale trupului nostru, pentru că microbii nicăeri nu trăesc mai bine și nu se înmulțesc mai pe îndelete ca în murdărie.

Îndeosebi trebuie să avem grijă ca părțile păroase, cum e capul și chiar părțile cele mai ascunse ale trupului nostru să fie regulat spălate și curate. Pentru că deși poate sunt departe de gură și de nas, încât microbii nu pot veni ușor până acolo, ca să fie înghițiți s'au trasi în piept; totuși se poate întâmpla, ca umblând că mâna să-i luăm și din nebagare de seamă să-i ducem pe la gură și pe la nas și să ne dăm felurite boale.

Tot pentru același cuvânt hainele, cari au fost purtate toată ziua și pe cari s'a depus praful și murdăria, trebuiesc lăsate cât mai des afară la aer, la vânt și la soare, scuturate și periate cu îngrijire, dar totdeauna afară în aer, pentru ca vântul să ducă departe praful și microbii; iar soarele sau gerul să-i omoare.

Rufăria care vine în nemijlocită atingere cu pielea, cere și ea în interesul să-

nătății, să fie des premenită și spălată, pentru că se încarcă atât de murdăria și de microbii de pe piele, cât și de acei de pe haine.

Pentru a ne feri de boale, e bine ca întotdeauna rufăria, care se ia de pe un bolnav, de orice boală ar fi suferit el, să fie mai întâi fiartă în leșie și apoi spălată.

Cu chipul acesta ea ferește de boală și pe cel care o spală și pe acel care o va purta după ce a fost spălată.

Cu prilejul acesta nu e rău să știe toată lumea, că microbii boalelor rele din rufărie nu mor totdeauna prin spălătură cu apă caldă și săpun, dar nu rămâne nici unul în vieață dacă rufele se fierb câteva minute în apă clocotită.

În afară de pielea omului, de haine și de rufărie, microbii boalelor se mai așază pe pereții odăilor, și pe pardoseală sau podeală, de unde apoi se ridică cu praful în aer și omul îi trage în piept prin răsuflare, sau sunt luați de pe pereți prin atingerea cu mâna, duși la gură și înghițiți, provocând astfel boala.

Acești microbi de pe pereți cu nimica nu se omoară mai bine, decât cu var. E bine dar, și e nevoie pentru a ne păzi de boale, ca în odaia în care a zăcut cineva, să se văruiască pereții și chiar podeala, dacă nu e pardosită. În caz când e pardosită să se spele cu leșie clocotită.

E bine iarăș ca în orice caz, dacă a fost și dacă n'a fost boală, să se văruiască casa pe dinlăuntru și pe dinafară, măcar de două ori pe an: aceasta în interesul curățeniei, pentru că oricât ar fi, pe pereți să depune murdărie, iar în murdărie după cum am învățat trăesc și se înmulțesc microbii boalelor.

Să nu fie nimănui de mirare dar, că Regulamentele comunale au prevăzut aceasta măsură ca obligatorie și au dat-o în execuția jandarmilor.

Măsura nu e luată pentru frumsețea satului, ci în interesul combaterii boalelor molipsitoare și îngrijirii de sănătatea obștească. Acestei măsuri cată să supue toți

fără șovăire și să se întrecă a-și da piidă de curățenie unul altuia, fără să aștepte îndemnarea autorității. Omul prevăzător la țară ar trebui să aibă totdeauna un deposit de câteva zeci de kilograme de var stins.

Curățenia trupului și a casei mai aduce un bine; ea stârpește insectele, adică purceii, păduchii, păduchii de lemn, (ploșnițele), țânțarii și muștele, cari în afară de răul înțepăturii și acela că se hrănesc din sângele nostru și ne înveninează trupul, mai sunt și dătătoare de boli.

Să vedem acuma ce rău poate să decurgă pentru sănătate din necurățenia curților (ogrăzilor):

(Va urma).

Dr. D. Tatușescu.

ECONOMIE.

SFATURI PENTRU ECONOMI

cari vreau să înceapă a se deprinde cu stupăritul.

Pentru îmbunătățirea traiului, lucrătorii de pământ trebuie să se îndeletnicească și cu alte deprinderi, cari nu-i împiedecă dela lucrarea pământului, și cari să le aducă foloase, pe lângă cele din plugărie.

În numărul de față, începem să arătăm cari sunt acele deprinderi, cari se pot pune în lucrare pe la micile economii, fără să le răpească plugariilor timp, și totuși să le aducă bun folos. Deprinderile acestea sunt foarte multe. Vom arăta pe rând din ele începând acum cu stupăritul. Să arătăm de data asta aceea ce trebuie să știe un om începător.

Stupăritul e mai mult o plăcere, decât o deprindere obositoare. Deprinderea cu stupăritul nobilitează pe om, și o mulțime de familii trăesc din stupărit.

La ori-și-ce întreprindere naște în om dorința de a se îmbogăți mai iute

venit la noi așa de mult, ori poate ne ai urât?

Gligor. Ba nu lele Nuță, nu v'am urât, fără am fost cu Florea la frate-său, aici în satul vecin și am stat acolo două luni de zile, după ce-am venit de acolo, mi-am văzut de lucru pe acasă, că am rămas foarte îndărăpt, și așa nu am putut sa viu nici să va vad.

Ion. Ș'apoi ce-ai lucrat acolo la fratele Flori, două luni de zile, Gligore?

Gligor. D'apoi bade Ion, nimica toată, decât ne-am ocupat mai mult cu cântările, și i-a mai făceam câte-o poezie, că la fratele Florii, tare i-au plăcut să ne auză cum cântăm, asemenea și femeii lui.

Nuța. Da știi să cânti? Doamne place-mi și mie să ascult pe cineva cântând, cântă-ne și nouă una să-ți dee Dumnezeu noroc Gligore.

Ion. Cântă-ne zău una Gligore, că te va aldui Dumnezeu, că de mult n'am mai auzit cântând pe nimenea.

Gligor. D'apoi bade Ioane și lele Nuță, eu voiu cânta cum știu, numai așa bine nu știu, pentru că numai acuma am învățat și eu dela Florea, dar totuși puțin mai știu și eu.

(Va urma).

Florica. Nu-l cunosc lele Nuță, dar e un fecior zdravăn, făcut bine, și tare frumos îmi pare.

Ion. Doar o fi Teodor, tu Florică?

Florica. Ba nu-i iel bade Ion, pe el îl cunosc foarte bine, dar pe asta nu-l cunosc de loc, numai atâta știu, că a fost odată la Elenuța, dacă ochii nu mă'nșală.

Nuța. O fi Gligor măi omule!

Ion. Da să poate tu muieră să fie el.

Florica. Atunci-ți spun să poftescă înlăuntru?

Nuța. Spunei, spunei să vie.

Ion. Ba ia'n stai nițel Florico! (cătră Nuța c'am încet să nu audă Florica) Tu muieră!, dacă o veni Teodor aici în astă seară și îl va afla pe Gligor aici, ce-o să zică cătră noi?

Nuța. Da ce să zică? Ia's să vadă, că nu numai lui îi place de fata noastră, să vadă și dânsul că și alți o plac.

Ion. D'apoi bine tu muieră, tu știi, eu atunci nu zic nimic, fie voia ta.

Florica. Îi spun să vie înlăuntru?

Nuța. Da, da, spune-i că a zis bade-tău Ion să vie înlăuntru.

Florica. Bine, bine, (iese).

Ion. D'apoi eu muieră merg să-mi grijesc de vite, cum mi-ai spus mai înainte.

Nuța. Da cum să mergi, când, auzi destul de bine că Gligor vine îndată înlăuntru și fiindcă tu l'ai chemat să vie, și apoi tu să nu fii aici?

Ion. Da, da, muieră, zău bine zici tu. O să-l aștept pe Gligor până va veni, (șede). N'ar trebui tu muieră să chemăm și pe Elenuța înlăuntru, că doar' Gligor nu vine pentru noi să ne vadă, cât suntem de frumoși, ci doar' numai pentru Elenuța, ori ce zici și tu?

Nuța. Da cum să vie Elenuța, să lase clătitele de jumătate făcute, că doar' știi tu că ea face de mâncare, și... (Gligor intră).

Scena IV.

(Cei de sus și Gligor).

Gligor. Bun noroc să vă dea D-zeu!

Ion. Să dea, că are de unde Gligore, abia te cunoșteam, (dau mâna la olaltă). Treci și șezi la noi.

Gligor. Mulțam bade Ion. D'apoi nu e mirare, că e de mult de când nu m'afi văzut, pe lângă toate, că m'am schimbat și la față.

Ion. Tocmai eram să zic și eu că cum te-ai schimbat la față de când n'ai mai fost la noi.

Nuța. Da pe unde ai umblat, de n'ai

decum îi sînt puterile, și în loc de înbogățire, nu arareori se trezește la — ruină. Asta se poate întâmpla și la stupărit. Mulți încep această deprindere cu zarvă mare, și necunoscând firea albinelor, neștiind umbla cu ele, în loc de venit, se trezesc cu pagubă. Acești oameni fac apoi vorbe slabe despre stupărit și bagă frică în alții.

Dar nu trebuie luate vorbele cele slabe în seamă, căci ele arată cel mult nepriceperea celui ce le spune.

Micii economi să facă începutul stupăritului, cu 2—3 ori 5 stupi. Aceștia să le fie ca școală. Cu aceștia să învețe felul cum trebuie umblat cu albinele, năravul lor, să bage de seamă toate mișcările lor, și să învețe când și ce trebuie să facă cu ele.

Îngrijind așa pe acești 2—3 sau cinci stupi, aceia prin roi se sporesc, ba dau gazdei lor și miere și ceară din care are pentru casă, ori și pentru vânzare. Dacă, după ce am învățat a umbla cu ei — vrem să ne înmulțim stupi mai degrabă — adecă să nu așteptăm până ce se vor mulți ei prin roire, atunci, totdeauna primăvara, până ce încă n'au început să-și adune miere, să-i cumpărăm dela stupini mai mari. Mai bine e însă să-i ducem acasă spre sfârșitul iernii, până ce încă nu ieșit afară din coșniță și nu s'au deprins iar cu locul lor vechiu. Mai târziu dacă au început a zbura și s'au deprins cu locul avut, apoi albinele, duse ca peste noapte aiurea, după ce ies în ziua următoare, vor merge tot la locul cel vechiu cunoscut lor, și nefiind-și coșnițele acolo, se vor împărășia cine știe pe unde, ori își vor căuta loc nou prin scorburile arborilor, și cumpărătorul va rămânea de pagubă. Stupii cumpărați din locuri mai îndepărtate, pot fi aduși și după eșirea albinelor.

Cumpărătorul la cumpărare trebuie să fie cu mare luare aminte, ca stupul să fie bogat în albine, matca să fie tină, celulele pentru lavre să fie frumoase, culoare deschisă, și miere multă. Dacă lavrele, (căsuțele pentru pui) sunt dese, atunci matca e bună. Toate aceste să le cercetăm cu deamăruntul. Nu e iertat să se treacă cu vederea nici peste coșniță. Coșnița trebuie să fie în stare foarte bună. Nu-i iertat să fie crepată, făcută din lemn putred, sau cu alte scăderi. În

cazul acesta, când coșnița e în stare rea, mai bine să nu cumpărăm de loc.

Într'un stup bun sunt de regulă câteva mii de albini lucrătoare și o matcă.

Dacă matca ar lipsi, atunci stupul se pustiește.

Matca este mama și stăpânitoarea stupului, pentru că ea singură face ouă din care se prăsesc matce, albine lucrătoare și trântori.

Ea se poate ușor cunoaște, pentru că are trup mai lung și decât trântorii și decât albinele lucrătoare. Piciorarele sale sunt lungi și galbene, aripile scurte și înguste și îi acoper numai jumătate din lungimea trupului.

Ea se formează tot din aceleași lavre ca și celelalte albine, numai e ținută cu mâncare mai bună și mai multă, iar celula (căsuța) ei, e mai mare ca a celorlalte albine. Matca după ce e afară din celulă, la 2—3 zile pe timp frumos iasă afară, ca să se împerecheze cu vre-un trântor, ca apoi să fie în stare să ouă. Dacă însă timpul e ploios, matca nu poate eși afară și atunci poate să ouă, dar din ouăle acestea să nasc numai trântori și nu și albine lucrătoare.

Moartea albinelor lucrătoare nu se poate înlocui cu altele și stupul acesta deasemenea e urșit perirei. Tot acest lucru se întâmplă și atunci, când matca e bătrână și din ouă se nasc numai trântori, cum și atunci când matca e falsă.

Astfel matca e cea mai de căpetenie la un stup și dacă aceasta moare, întreg stupul e neliniștit și trist. În cazuri de acestea, dacă sunt faguri cu lavre ori ouă mai tinere de 6 zile, el își crește o altă matcă. Creșterea unei matce nouă, e un lucru de mare însămnătate la un stup, deoarece cu matcă falsă nu poate trăi.

Și la albine, ca la ori-și-ce, deosebim două feluri de albine, și anume, albine de genul (neamul) bărbătesc și albine de genul femeesc. De genul bărbătesc sunt trântorii, iar de genul femeiesc sunt matca și lucrătoarele.

Albinele lucrătoare fiind ținute cu mâncare mai slabă, nu sunt bune pentru ouat, ele sunt numai muncitorii stupului. Adună miere, praf de flori, aduc apă, îngrijesc de creșterea puilor. Sunt albine, cari îngrijesc de pui,

acestea sunt alese de regulă din cele tinere, altele curățesc coșnița, altele ventilează (se așează la intrare și necontenit fac vânt din aripi), mănând astfel aerul cel rău afară din coșniță, alte albini venind de pe câmp nu lapădă mierea adusă, ci se acată una de alta în lanț, stând leneșe. Când le vedem în această stare, să știm că ele fac ceară și anume ele prin inelele dinapoi asudă niște tăblițe mici, tăblițele acestea dau caera, din care apoi, ca meșteri neintrepuți, fac fagurii. În faguri se așează ouăle și cresc lavrele, aici își adună ele mierea și tot aici se odihnesc când sunt ostenite.

Albinele lucrătoare sunt foarte silitoare, iubesc curățenia, acurateța, iar buna înțelegere dintre ele e de luat de pildă. Dorul de lucru e așa de mare la ele, încât unele se omoară lucrând cu zile cum am zice, și astfel o mulțime de albine după trei săptămâni de când au început a-și aduna miere, să prăpădesc.

Dacă însă în locul matcei moarte nu se poate crește alta, să alege o albină dintre lucrătoare, care hrănindu-se mai bine, poate oua. Aceasta se numește matcă falsă. Dar nefiind împerecheată din ouăle ei se nasc numai trântorii și stupul în felul acesta se prăpădește.

Trântorii sunt bărbătuși stupului și sunt crescuți pentru ca să se poată împerechea matcele tinere. Ei nu lucră, numai iau de-a gata. Înmulțirea lor prea tare trebuie împiedecată numai decât, după ce matca s'a împerecheat.

(Spic. Econ.)

CĂRȚI, FOI și REVISTE.

Bursa. Nrul 601 cu urm. sumar: — Măsurile economice cari se impun. — Banca Marmorosch, Blank & Co. — Soc. Buzău-Nehoiășu. — Banca Craiovei: act constitutiv. — Soc. pe acțiuni, bilanțuri, sporiri și reduceri de capital. — Comunicări și dări de seamă. — Bănci și diferite soc. pe acțiuni. Informațiuni. Afaceri de petrol. Acte de notariat. Bilanțuri: Banca Marmorosch, Blank & Co., Soc. Buzău-Nehoiășu. Revista apare columnatim românește și franțuzește. Redacția și administrația: Bulevardul Elisabeta Nr. 8 etaj I. București. O recomandăm cu căldură cetitorilor noștri, fiind-că e singura foaie comercială, ce o avem noi Români.

A apărut „Cultura Creștină” An. IV Nr. 3 din 1914, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins bogat și variat: Zenovie Păclișanu: Rezi-dat au vlădicii români în Alba-Iulia înainte de Mihai Viteazul? Dr. Ioan Sâmpăleanu: Spiritul bisericii în judecarea cauzelor matrimoniale vinculare. Dr. Ioan Coltor: Despre jurământ (II. Condițiile necesare la licențierea lui). Simeon Cocan: În jurul unei fraze liturgice. Însemnări: Acțiune pentru pace (Senior); Euharistia (Dr. Alexandru Rusu). Cronică: Biserica românească în »Cadrilater«. (ar); »La precedența del matrimonio civile« (ar); Maeterlink Index (ar.); Epizod din viața catolicizmului din Rusia (vp.).

A apărut Nr. 18 din anul XVII. 1914. *Albina*, revistă enciclopedică populară. Apare în fiecare Duminică, sub îngrijirea unui comitet, cu un conținut de 32 pagini mari cu numeroase ilustrațiuni și cu un material bogat și variat. Această bună revistă este vrednică de recomandat cetitorilor noștri, ce apare în București, str. Mântuleasa 9. Abonamentul pe an 8 lei.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linia francesă

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre - New-York

si

KANADA

Via **Basel (Schweitz) Paris.**

Telegramm-adresse: TRANSAT Budapest.

Biroul: Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.

Telefon: 3621-24-27.

Editor-proprietar și redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Se află de vânzare la tip. C. Popp,
Statutul pentru folosirea și man-
pulara padritilor. Pretul 5 cor.

Deschidere de prăvălie.

Subscrisul aduce la cunoștința On. public, că a deschis în Brașov, strada Hirscher Nr. 2, o

Prăvălie de alimente, și coloniale

unde să capătă zilnic: legume, zarzavaturi, delicatose, fructe sudice, conserve de legumi. DEPOU de pește sărat și proaspăt zilnic, Brânzeturi și unt fin zilnic proaspăt.

Prețuri ieftine. Serviciu prompt.
— Espedarea să face zilnic și cu poșta. —

Rog Onor. public de a mă încredința cu prețurile comande.

Cu stimă

George Moșoiu

„OLTEANUL”, foaie săptămânală socială culturală și economică să află de vânzarea la tutungeria Gh. A. Dușescu, București, Calea Victoriei 113. vis-à-vis de pițoa Amsei). — Pecum și la

LIBRĂRIA A. A. Stanciulescu, Bulevardul Elisabeta Nr. 5. (Palatul Eforiei) București.

La BUCUREȘTI

În strada Brezoianu Nr. 17.

SALA GERMANĂ

se închiriează la toffelul de ocazii pentru zile onomastice, petreceri, nunte familiare, baluri, bancheturi, societăți (separé), exerciții de dans etc. cu preț moderat.

la angajament pentru furnizarea mâncărilor gustoase și escelente, de ori-ce specie, și ardelenesti, românești, franțuzești

și germane; precum și a beuturilor curate indigene și streine. Furnizează și la domiciliuri (acasă) pentru ori-ce petreceri familiare.

Atragem atenția dlor voiajori cari doresc a lua masă cu mâncări gustoase și bune să nu încunjure de vizita acest local sus numit.

De număroase vizite și sprijin să roagă cu toată stima

NICOLAE FĂGĂRAȘAN
anteprenor.

Avis fraților români!

Am onoare a-mi recomanda tuturor acelora cari vin la Brașov, sau voese a trece în Regatul român se nu uite a cerceta

Restaurantul românesc Nr. 5, al D-lui ȘTEFAN SUCIU,

care vă oferă mâncări gustoase, beuturi bune și curate, pe lângă prețuri modeste și serviciu prompt, precum și odăi pentru călători.

Zarafie

compatriotului nostru oltean a d-lui

Dumitru Pop (Dejenariu)

din Brașov, strada Hirscher (teatru)

o recomandăm tuturor acelora cari merg sau să reîntorc din România.

Balsamul apotecarului A. Thierry

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și piept, alina catarul și curmă durerile cauzate de tusa. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârșiturilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți, la dinți găuși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întărește gînjile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă toffelul de rane, orbalți, beșcii provenite din ferbințeală, unflături, negei, ursură, membre înghetate. În aontra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Öràngyal gyógyszertára” Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 dupl., ori 1 specială mare 5.60 K.

La comande mai mari se dă rabat cuvenit.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY

Oprește și încetează veninarea sîngelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajutoră pornirea lapteului, nu să întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice rani vechite, rani deschise la picioare umflate, la caries, rani venite prin lovitură, tăieturi, împușcături, striviri, împunsături, sdrobotiri, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spin, sticlă, alice, năsip, prav, etc. la creșterea din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, vermi, putreziciune, rosături, beșcii, orice arsături, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboae, curgeri de urechi, precum și la copii mici contra șarlei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă cor. 3.60 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu să află depou, să se comande de drept de la farmacia

THIERRY A. „Öràngyal-gyógyszertára” Pregrada
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

ÎNȘTIINȚARE.

Subscrisul aduce la cunoștința Onor. public, că în Făgăraș, ulița Podului sub Nr. 46, în casale proprii, unde și până acum a fost bine aranjat un

Atelier de Ferărie și Rotărie

pe care l'am aranjat cu **recvizite pentru fântâni și cu acarete economice.** Stă la dispoziție totdeauna gata cară întregi și roate din lemn de orice mărime, mașini de sămănat cucuruz și de săpat.

Rog onor. public, că la caz de trebuință la orice lucrări ce aparțin de branșele aceste și ori-ce **reparaturi și fântâni** din nou făcute, a mă onore cu prețurile comande, care le eșcut solid și prompt cu prețurile cele mai moderate.

Rogându-mă de sprijinul binevoitor.

cu toată stima

Szepesi Sándor,
măestru ferariu, rotariu și fântânariu.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Corol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursiuniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache”

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **Vinuri indigene și streine.**

Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culanț.

Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.